

Inwoners aan het woord over de energietransitie

Aanvullende vragenlijst over de energietransitie in de RES-regio Holland-Rijnland (verdieping op ruimtelijke voorwaarden en financiële participatie)

Rapportage (analyse op lokaal niveau)
Gemeente Leiderdorp
24 januari 2021

E:M+MA.



Inhoudsopgave

Achtergrond	3
Resultaten	6
<i>Kennis over de RES</i>	6
<i>Mening over eerste keuzes</i>	
<i>RES-regio Holland Rijnland</i>	8
<i>Ruimtelijke voorwaarden voor het</i> <i>plaatsen van windmolens</i>	13
<i>Ruimtelijke voorwaarden voor het</i> <i>plaatsen van zonnepanelen</i>	16
<i>Energieprojecten in de buurt</i>	19
<i>Open vragen</i>	25
<i>Persoonskenmerken</i>	27

Achtergrond

Achtergrond

In het Klimaatakkoord staan afspraken om onze CO₂-uitstoot te verminderen. Gemeenten, provincies en waterschappen werken op regionaal niveau samen met burgers, bedrijven, maatschappelijke partijen en netbeheerders aan deze opgave. Alle regio's – dertig in totaal – stellen een Regionale Energiestrategie (RES) op. In deze RES geeft elke regio aan welke bijdrage zij kan leveren aan het opwekken van duurzame elektriciteit uit zon en wind.

Doel

De RES-regio Holland Rijnland wil in aanloop naar het vaststellen van de RES 1.0 inzicht krijgen in de manier waarop inwoners denken over de regionale energietransitie, en op welke manier ze hierbij willen bijdragen en over meedenken. Hiervoor worden onder andere twee online vragenlijsten uitgezet onder inwoners van de regio.

In deze rapportage worden de resultaten van de tweede vragenlijst gepresenteerd. Deze tweede vragenlijst richt zich in het bijzonder op de ruimtelijke voorwaarden die die inwoners hebben bij het plaatsen van zonnepanelen en windmolens. Ook worden in deze vragenlijst inwoners gevraagd op welke manier zij betrokken willen worden bij lokale energieprojecten.

In de eerste vragenlijst, waarvan de resultaten in een eerdere rapportage zijn gepresenteerd, werden inwoners gevraagd naar hun houding, hun gedrag, hun voorkeuren en zorgen in het kader van de regionale en lokale energie-

transitie. De tweede vragenlijst biedt een verdieping op de resultaten uit de eerste vragenlijst.

Methode

De online vragenlijst is een kwantitatieve onderzoeksmethode. De vragenlijst bestaat uit een combinatie van meerkeuzevragen, vragen met beoordelingsschalen en open vragen. In totaal bestond de online vragenlijst uit maximaal 26 vragen. Niet iedere respondent heeft alle vragen gekregen; dit is immers deels afhankelijk van de antwoorden die een respondent geeft op eerdere vragen. Enkel open vragen waren niet verplicht om in te vullen.

De gemeente Leiderdorp – als onderdeel van de RES-regio Holland Rijnland – heeft de online vragenlijst uitgezet onder haar inwoners. De vragenlijst is volledig ingevuld door 273 inwoners uit de gemeente Leiderdorp. Zie het hoofdstuk *Persoonskenmerken* voor meer informatie over de groep respondenten.

Periode

De online vragenlijst kon worden ingevuld tussen 15 december 2020 en 10 januari 2021.

Communicatie

Vanuit de RES-regio Holland Rijnland is er een persbericht uitgestuurd om de vragenlijst onder de aandacht te brengen onder inwoners. De betrokken gemeenten hebben de vragenlijst via eigen (social media) kanalen gecommuniceerd richting hun inwoners. Bijvoorbeeld via Facebook, LinkedIn, lokale kranten, burgerpanels en flyers in h-a-h bladen.

Leeswijzer

In deze rapportage worden de resultaten per vraag weergegeven en kort toegelicht. Ook worden de persoonskenmerken van de respondenten vermeld en de aanvullende suggesties die zij gaven in het laatste deel van de vragenlijst.

Resultaten

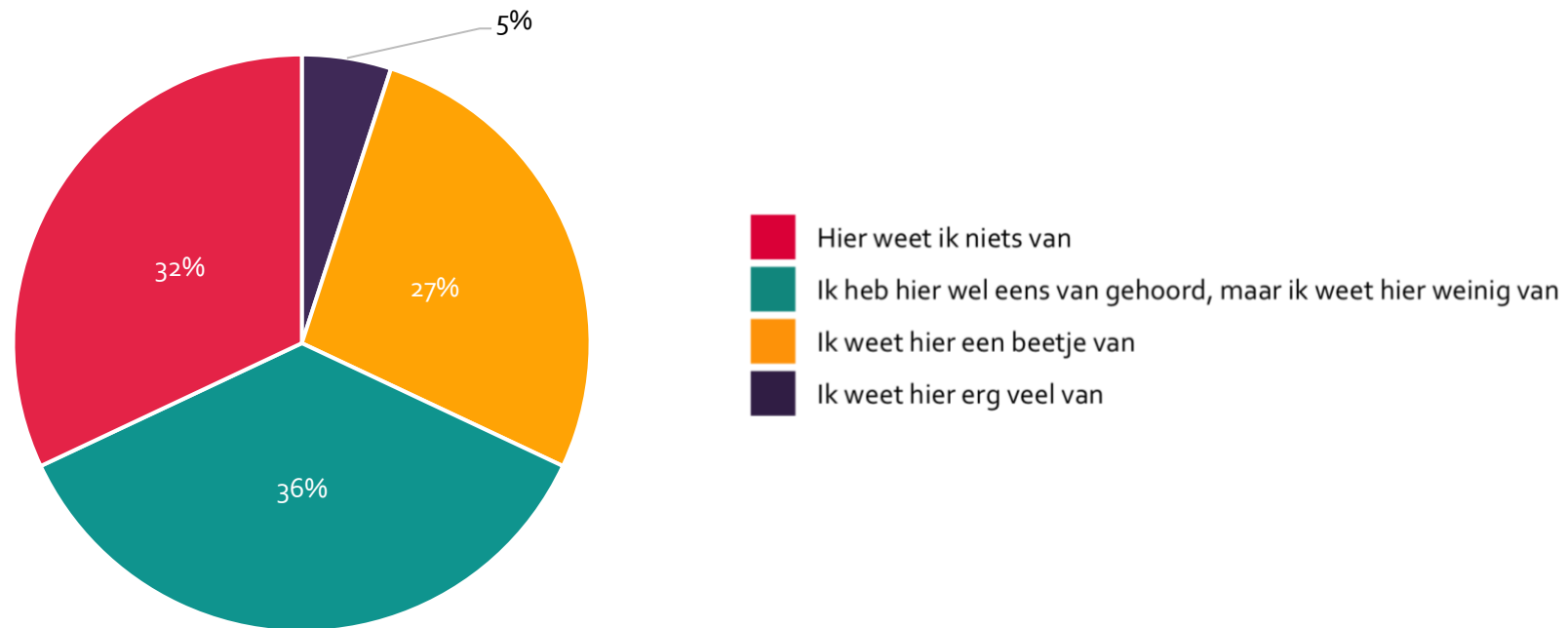
Kennis over de RES

Een derde van de respondenten wist – voorafgaand aan de vragenlijst – niets van de RES

Ruim een kwart van de respondenten weet hier een beetje van. Enkel 5% geeft aan al veel over de RES te weten. De rest (36%) heeft hier wel eens van gehoord, maar weet hier weinig van.

Bekendheid met de Regionale Energiestrategie (%)

(n = 273)



Resultaten

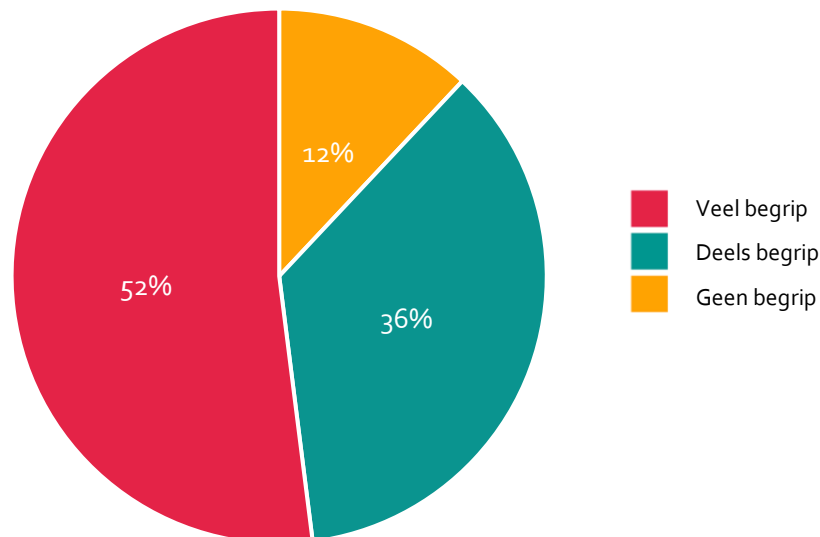
*Mening over eerste keuzes RES-regio
Holland Rijnland*

52% van de respondenten heeft veel begrip voor de eerste keuzes van de RES-regio Holland Rijnland m.b.t. het opwekken van duurzame elektriciteit.

Ruim een derde van de respondenten heeft deels begrip voor deze keuzes. 12% heeft geheel geen begrip voor de keuzes die zijn gemaakt.

Mate van begrip voor keuzes RES-regio Holland Rijnland

(n = 234)



Toelichting vraag

Respondenten zijn gevraagd wat zij vinden van de drie belangrijkste keuzes die door de RES-regio Holland Rijnland zijn gemaakt voor het opwekken van duurzame elektriciteit tot 2030. Dit zijn:

- Zoveel mogelijk zonnepanelen op daken plaatsen;
- Windmolens en zonnevelden zoveel mogelijk combineren in gebieden, aangezien dit het meest efficiënt en minder kostbaar is;
- Windmolens en zonnevelden zoveel mogelijk langs snelwegen, provinciale wegen en spoorwegen.

Deze keuzes zijn toegelicht in een animatie van de RES-regio Holland Rijnland die in de vragenlijst is toegevoegd en die respondenten dus konden afspelen voordat ze de open vraag moesten invullen. Voor het taartdiagram (zie links op deze pagina) zijn de antwoorden op deze open vraag geclusterd in drie categorieën: veel begrip, deels begrip en geen begrip. Zie volgende pagina's voor een beschrijving van deze drie clusters.

Cluster 1: Veel begrip (52%)

Deze groep noemt de keuzes verstandig, begrijpelijk en logisch. Wel vinden ze het belangrijk dat er goed rekening wordt gehouden met de natuur en het landschap, en dat de impact hierop zoveel mogelijk wordt beperkt.

Uitgelichte antwoorden:

- "Ik ben het eens met de bovenstaande keuzes van de RES-regio Holland Rijnland voor het opwekken van duurzame elektriciteit tot 2030. Ik mis keuzes wat betreft de warmtevoorziening en de buffering van stroomvoorziening. Is het mogelijk het aardgasnet op te schalen van aardgasnet naar waterstofnet? Warmtevoorziening van huizen zou dan gerealiseerd kunnen worden met waterstofketels."
- "Goed dat ingezet wordt op grote daken. Er valt volgens mij vooral ook veel te winnen op de daken van industrie en/of bedrijven. Voor hen zelf is de business case niet goed, maar wellicht kan de gemeente/regio een makelende rol spelen zodat de daken gebruikt kunnen worden voor bewoners in de omgeving zonder geschikte daken (zoals flatbewoners) en/of kan er garant gestaan worden zodat de dak eigenaren geen risico's lopen."
- "Zonnepanelen op daken: goed! Denk ook aan het plaatsen van daken op huurwoningen, deze zijn vaak eenvormig en als huurders er ook van profiteren zal hier zeker draagvlak voor zijn. Qua combineren en plaatsen langs wegen zeg ik: kijk goed ernaar dat eventuele omwonenden geen last krijgen van geluidhinder of lichthinder, vooral van windmolens! Liever zonnenvelden dan windmolens wat mij betreft, die zijn tenminste stil."
- "Op zich goede keuzes, maar er kan beslist nog meer. Bijvoorbeeld op elke nieuwbouw (appartementencomplex, woonhuis, fabrieks- of ander gebouw verplicht zonnepanelen laten installeren en korting op de WOZ-belasting geven bij voldoende klimaatneutrale voorzieningen."

Cluster 2: Deels begrip (36%)

Deze groep heeft doorgaans begrip voor het plaatsen van zonnepanelen op zowel grote als kleine daken. Met name veel verdeeldheid onder deze groep over het plaatsen van zonnevelden dan wel windmolens. Windmolens worden veelal gezien als doorn in het oog en men maakt zich zorgen dat zonnevelden te veel ruimte in beslag nemen.

Uitgelichte antwoorden:

- "Windmolens en zonnevelden tasten het landschap aan. Voor een goede afweging moet in kaart worden gebracht welke landschappen in de regio zo waardevol zijn dat ze niet of bij voorkeur niet moeten worden aangetast door windmolens en/of zonnepanelen. Dat is helaas niet gebeurd. Combineren en plaatsen langs wegen is geen onzin maar te simpel. De afweging van de beste/minst slechte plek moet ook bovenregionaal worden gemaakt. Sommige regio's bieden meer ruimte/mogelijkheden dan andere."
- "Zonnepanelen op grote daken (zoveel mogelijk daken) is prima. Zonnevelden zijn een bedreiging voor weidevogels. Molens worden steeds groter en daardoor met meer lawaai en moeten volgens nieuwe inzichten tenminste 1,5 km van woonkernen. Wat ontbreekt zijn de nieuwe technologieën van kernenergie."
- "Zonnevelden langs (spoor)wegen aanleggen is een uitstekend idee. De vraag is of de combinatie met windmolens langs deze (spoor)wegen wel voldoende veilig is i.v.m. het afbreken van de wieken."
- "Zonnepanelen op grote daken en windmolens naast snelwegen. Geen zonnevelden, dat is zonde van de ruimte/natuur/landbouwgrond die we hebben. Laten we daar zuinig op zijn."

Cluster 3: Geen begrip (12%)

Deze groep noemt de keuzes slecht, onrealistisch, geldverspilling en onzinnig. Windmolens en zonnevelden zien zij als vervuiling van het landschap en de natuur, en ze vinden geen van beide energieinstallaties passen in 'ons dichtbevolkte gebied'. Ook willen ze dat er serieus naar andere alternatieve energiebronnen, zoals kernenergie, wordt gekeken.

Uitgelichte antwoorden:

- "Weg met die onzin! Waar komt de elektriciteit vandaan op windstille bewolkte dagen? Geen windmolens! Geen horizonvervuiling en vernietiging van natuur door zonneparken en molens!"
- "In de regio Holland is geen ruimte meer over, het is al te druk. Daarnaast werken al deze voorzieningen landschapvervuilend. Ook het Groene Hart zou nooit meer aangetast mogen worden. Nu zien we daar al de verbreking van die belofte. Net zoals de Doespolder in Leiderdorp. Hieruit blijkt een onbetrouwbare overheid. Een extra kern- of thoriumreactor biedt meer soelaas."
- "Een uiterst simplistische sectorale benadering. Heel slecht. Ooit van integraal beleid gehoord? Het negeert vooral alle bestaande beleid. Het resultaat is een omslachtig proces waarin iedereen waanzinnig veel energie verspilt. En uiteindelijk komen we tot de conclusie dat dat oude beleid toch niet genegeerd kan worden. Had dat even in de voorbereiding gedaan. Bovendien waarom wordt dit om regionaal (ondemocratisch) niveau aangepakt? Daar hebben we toch democratische provincies voor. Nu heb ik als burger nauwelijks invloed."
- "Zonnepanelen geven weinig opbrengst ten opzichte van kernenergie, wel geven ze een hoop afval na een paar jaren gebruikt te zijn. Velden volplempen is horizonvervuiling en schaadt het leven van begroeiing en dieren die daarin en daarvan leven. Windmolens en zonnevelden: klinkt leuk maar ook dit geeft veel te weinig rendement ten opzichte van kernenergie. Windmolens veroorzaken horizonvervuiling en een slacht onder vogels en zeedieren."

Resultaten

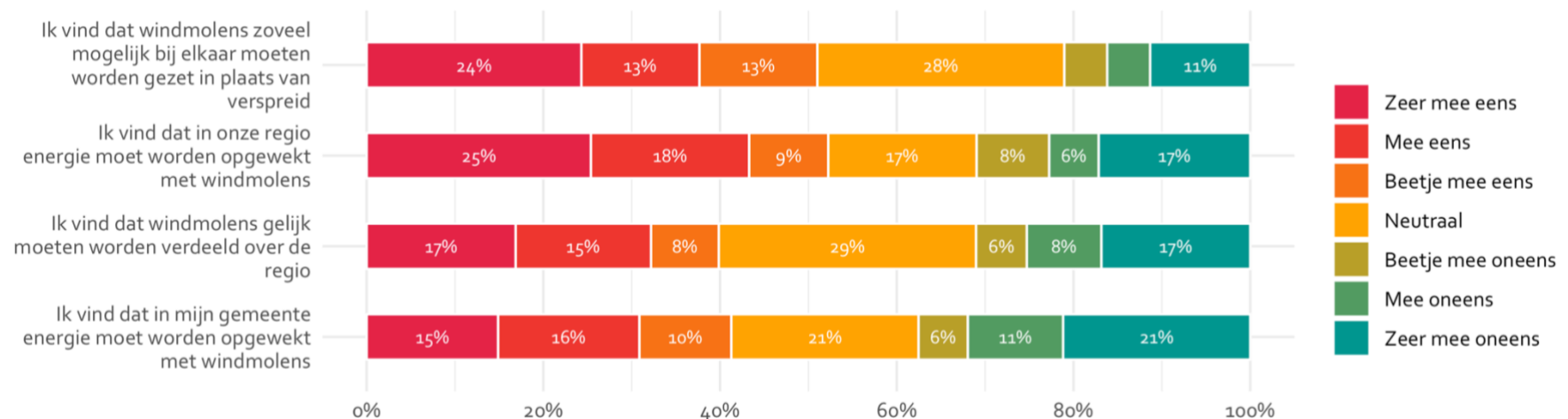
*Ruimtelijke voorwaarden voor het
plaatsen van windmolens*

37% van de respondenten is het er (zeer) mee eens dat windmolens zoveel mogelijk bij elkaar moeten worden gezet; een kwart staat hier neutraal in

Ruim twee vijfde (43%) is het er (zeer) mee eens dat in de regio energie moet worden opgewekt met windmolens; 23% is het hier (zeer) mee oneens. Verdeeldheid over het gelijk verdelen van windmolens over de regio.

Stellingen over het plaatsen van windmolens in de regio (%)

(n = 247– 269.. Exclusief 'Weet ik niet / geen mening')

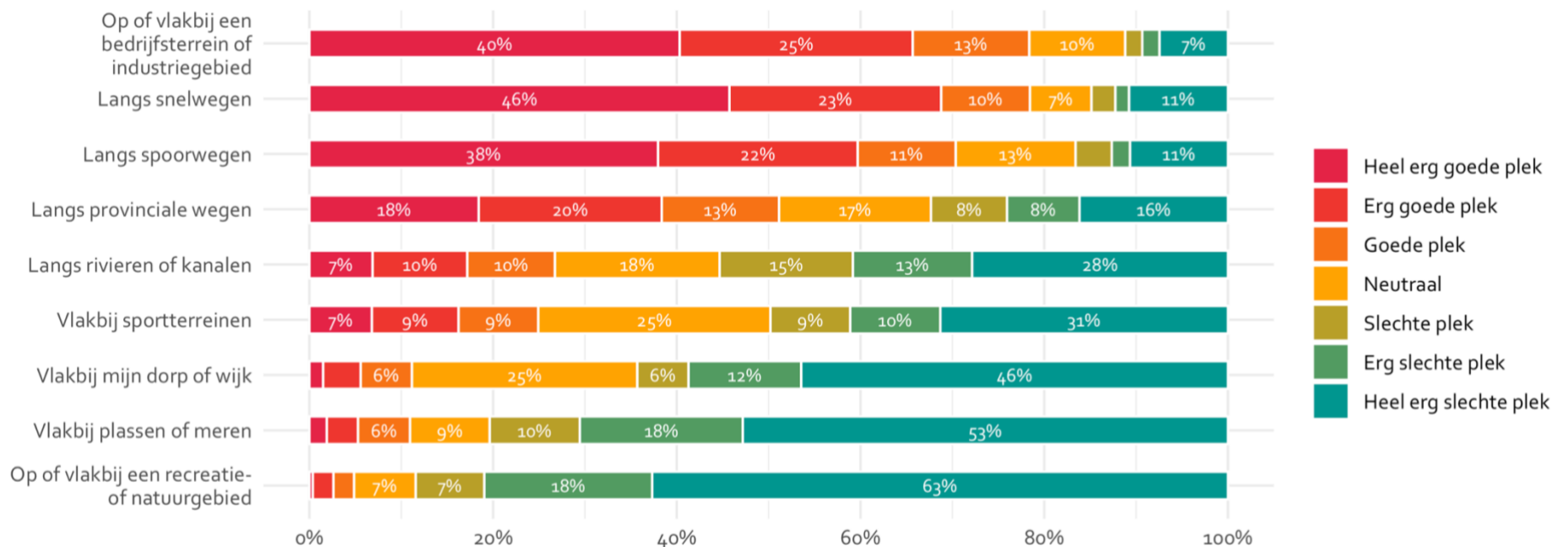


Langs snelwegen, spoorwegen en op of vlakbij een bedrijfsterrein of industriegebied wordt als meest geschikte plekken voor windmolens gezien.

63% van de respondenten vindt recreatie- of natuurgebieden een heel erg slechte plek voor het plaatsen van windmolens.

Voorkeuren van plaatsen voor windmolens in de gemeente (%)

(n = 253 – 269. Exclusief 'Weet ik niet / geen mening')



Resultaten

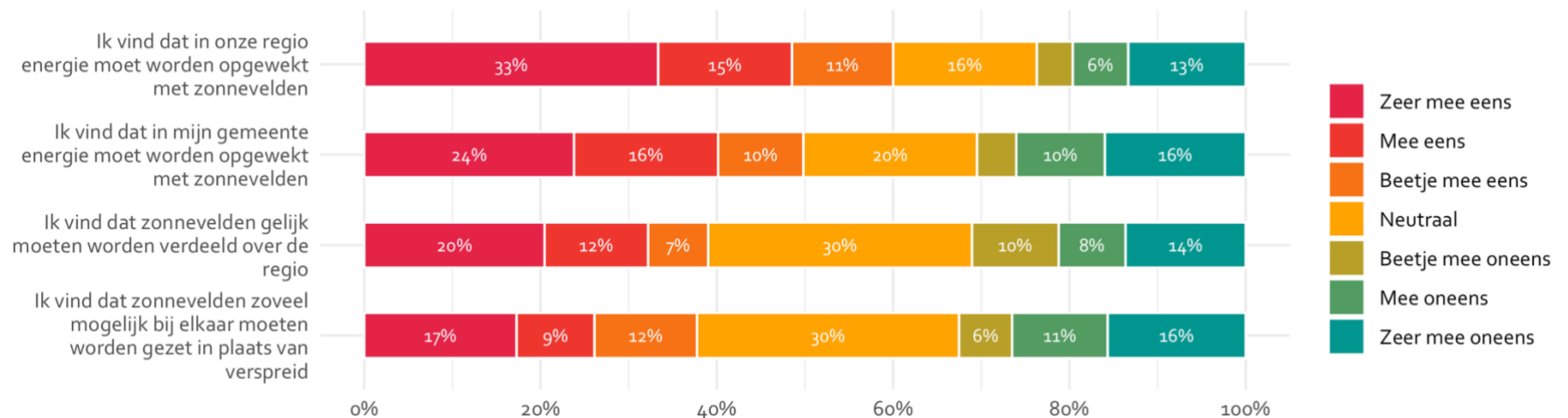
Ruimtelijke voorwaarden voor het plaatsen van zonnepanelen

Bijna de helft (48%) van de respondenten is het er (zeer) mee eens dat energie in de regio opgewekt moet worden met zonnepanelen

In vergelijking met de houding van respondenten t.a.v. het plaatsen van windmolens, hebben respondenten een minder uitgesproken voorkeur voor het wel/niet bij elkaar plaatsen van zonnepanelen.

Stellingen over het plaatsen van zonnepanelen in de regio (%)

(n = 249 – 270. Exclusief 'Weet ik niet / geen mening')

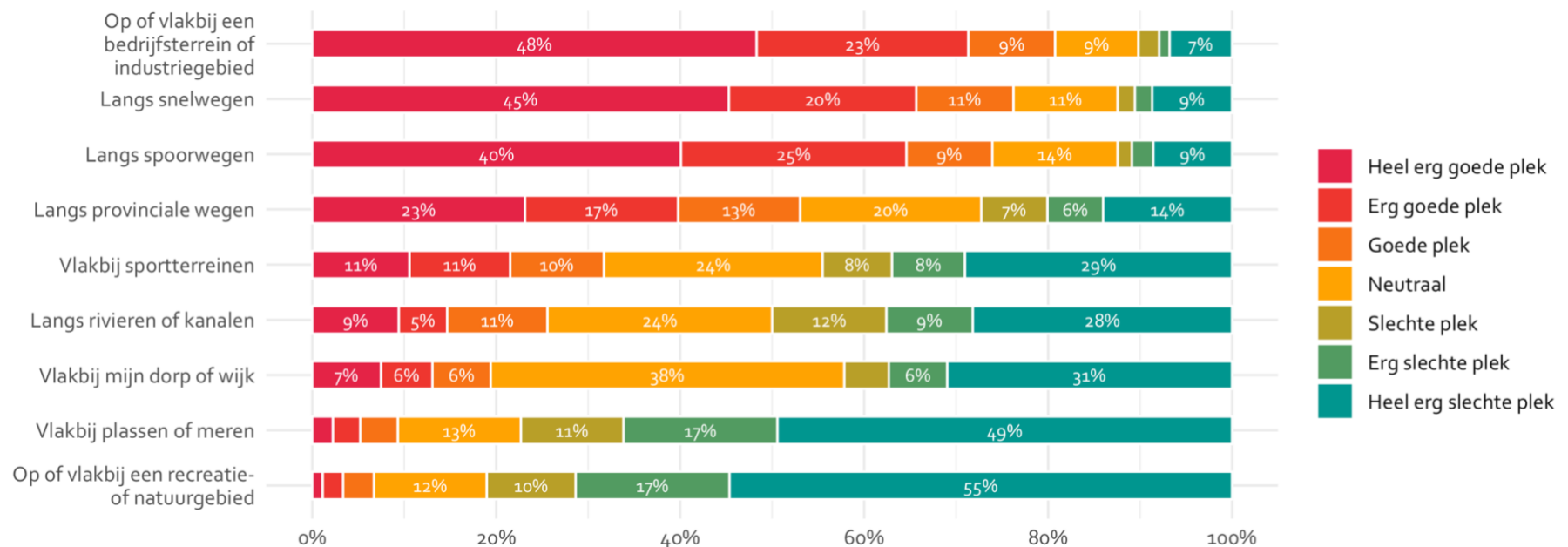


Voor zonnevelden hebben respondenten de voorkeur om deze te plaatsen op of vlakbij een bedrijfsterrein of industriegebied

Ook het plaatsen van zonnevelden langs spoorwegen en snelwegen geniet de voorkeur. 72% van de respondenten ziet recreatie- of natuurgebieden al (heel) erg slechte plekken voor zonnevelden.

Voorkeuren voor plaatsen voor zonnevelden (%)

(n = 257– 269. Exclusief 'Weet ik niet / geen mening')



Resultaten

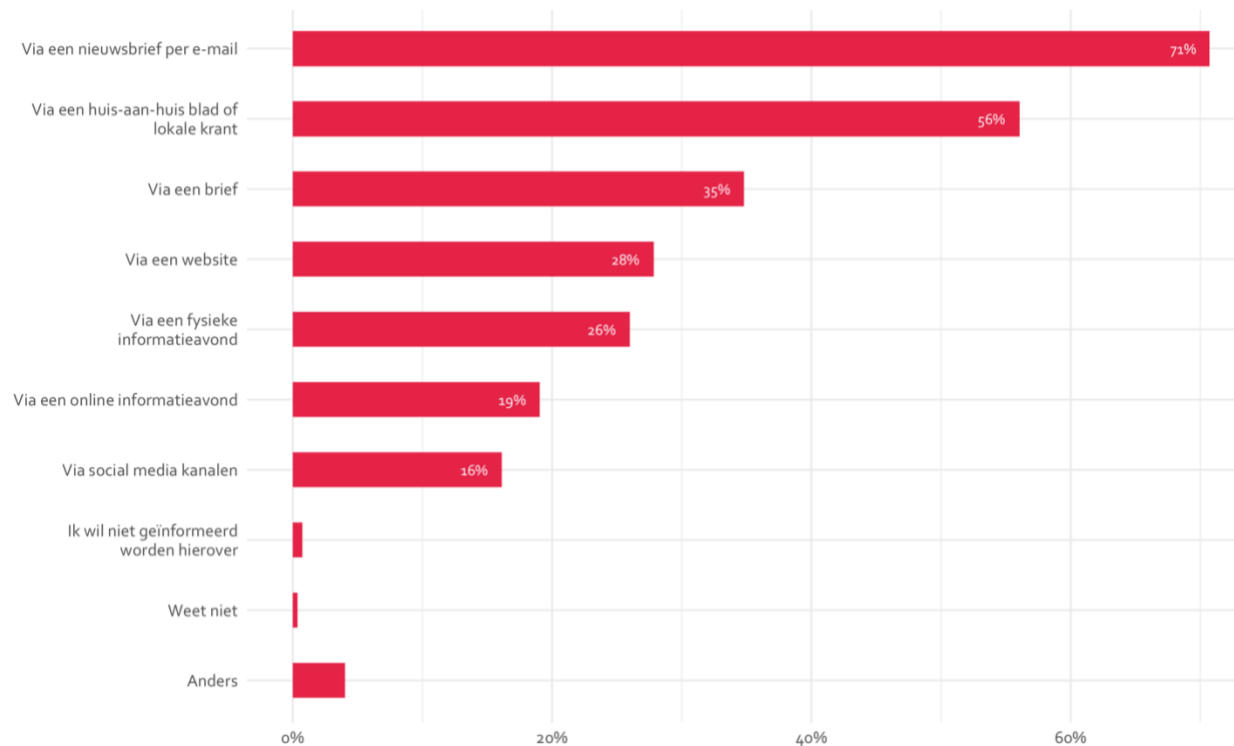
Energieprojecten in de buurt

Nieuwsbrief per e-mail meest gewenste manier om geïnformeerd te worden over lokaal energieproject

Ook h-a-h bladen en lokale kranten worden door ruim de helft van de respondenten gezien als een gewenste manier om geïnformeerd te worden. Een lichte voorkeur is op te merken voor een fysieke in plaats van een online informatieavond.

Kanalen voor informatievoorziening over energieproject in de buurt (%)

(n = 273)



Antwoorden optie 'Anders'

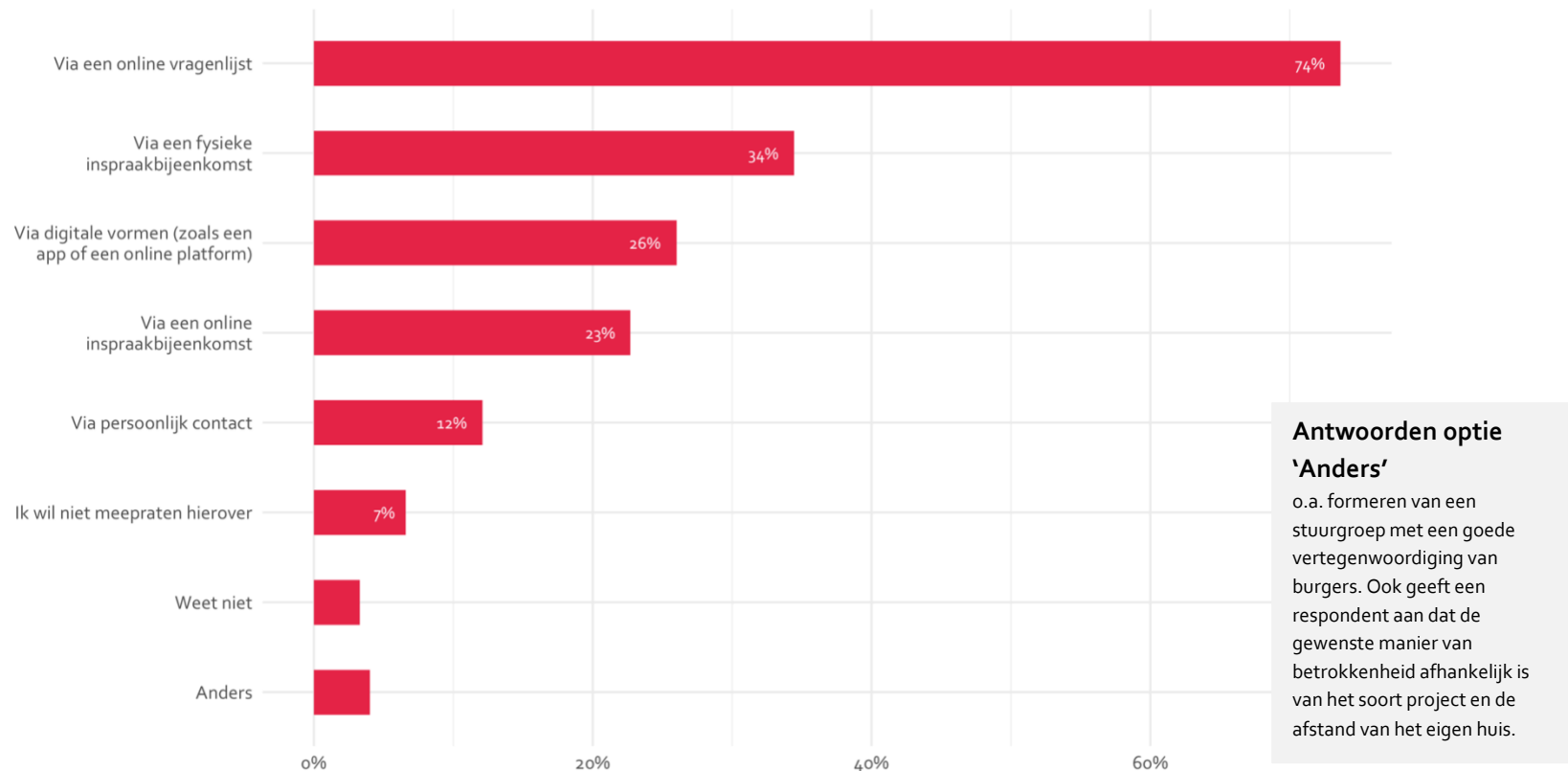
o.a. referendum, een gerichte nieuwsbrief met specifieke informatie voor de wijk, via meerdere kanalen

74% van de respondenten wil via een online vragenlijst betrokken worden bij een lokaal energieproject

Ook fysieke inspraakbijeenkomsten (34% van de respondenten) en digitale vormen (26%) zijn populaire manieren onder respondenten om betrokken te worden bij energieprojecten in hun buurt.

Gewenste manier van betrokken worden bij energieproject in de buurt (%)

(n = 273)

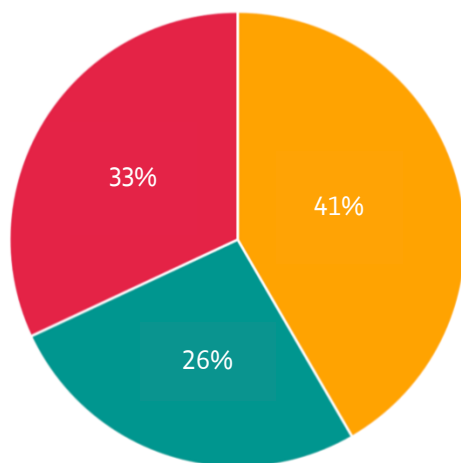


Een derde van de respondenten wil financieel betrokken worden bij een lokaal energieproject

Het afnemen van stroom of het kopen van aandelen, zijn de meest genoemde manieren waarop respondenten financieel betrokken willen worden bij lokale energieprojecten.

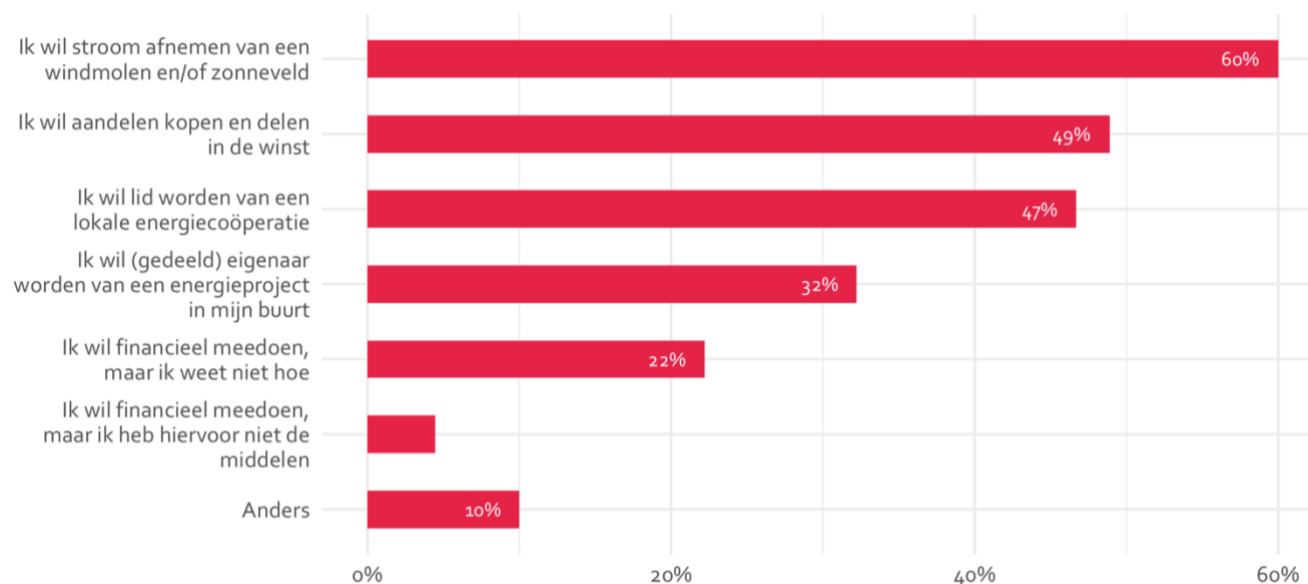
Wel /niet financieel betrokken willen worden bij een energieproject in de buurt (%)

(n = 273)



Gewenste manier van financieel betrokken worden bij energieproject in de buurt (%)

(n = 90)



Antwoorden optie 'Anders'

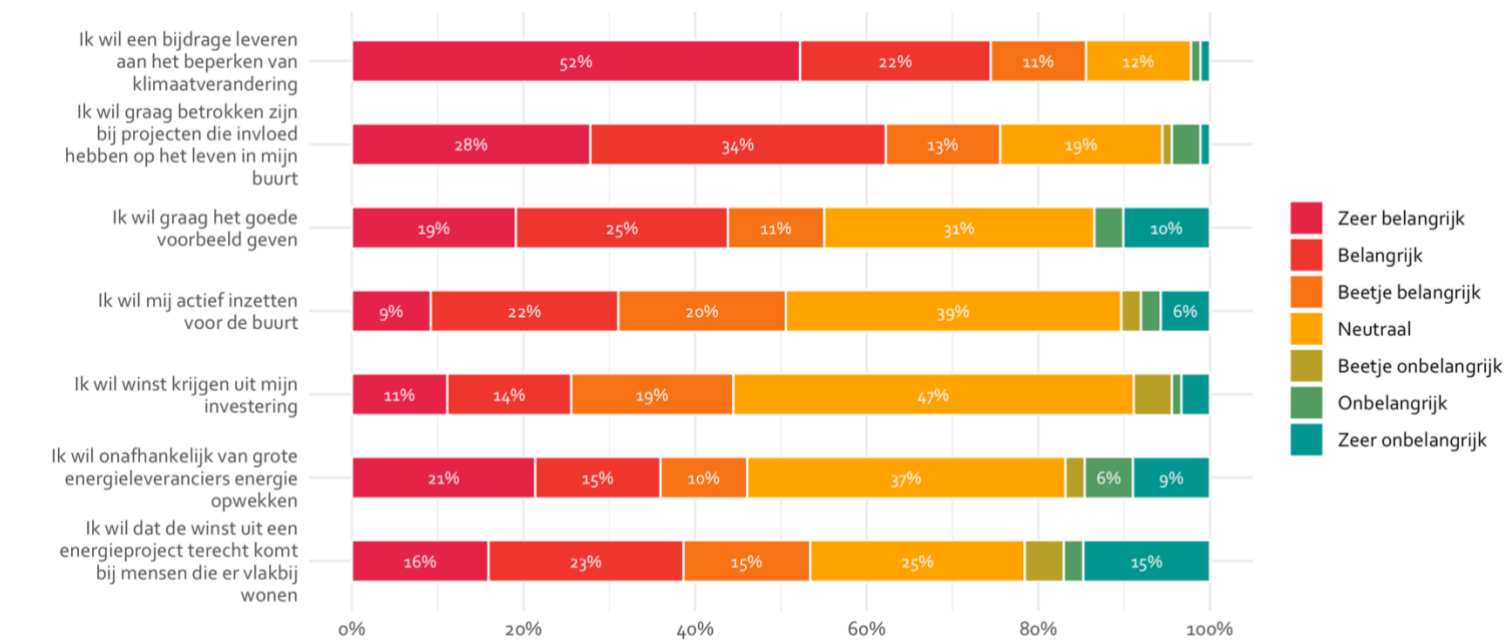
o.a. financieel meedoen via Triodos Bank en zelf zonnepanelen plaatsen op daken. Ook geeft een respondent aan dat dit afhankelijk is van het risico en het rendement van de investering.

Inwoners willen financieel betrokken worden, met name om een bijdrage te leveren aan het beperken van klimaatverandering

Winst krijgen uit een investering in een energieproject, is voor 25% een (zeer) belangrijke reden om financieel betrokken te zijn. Ondanks dat dit een (zeer) belangrijke reden is voor een deel van de respondenten, staat bijna de helft daar neutraal in.

Redenen om **wel** financieel betrokken te zijn bij een energieproject uit de buurt (%)

(n = 87 – 90. Exclusief 'Weet ik niet/geen mening')

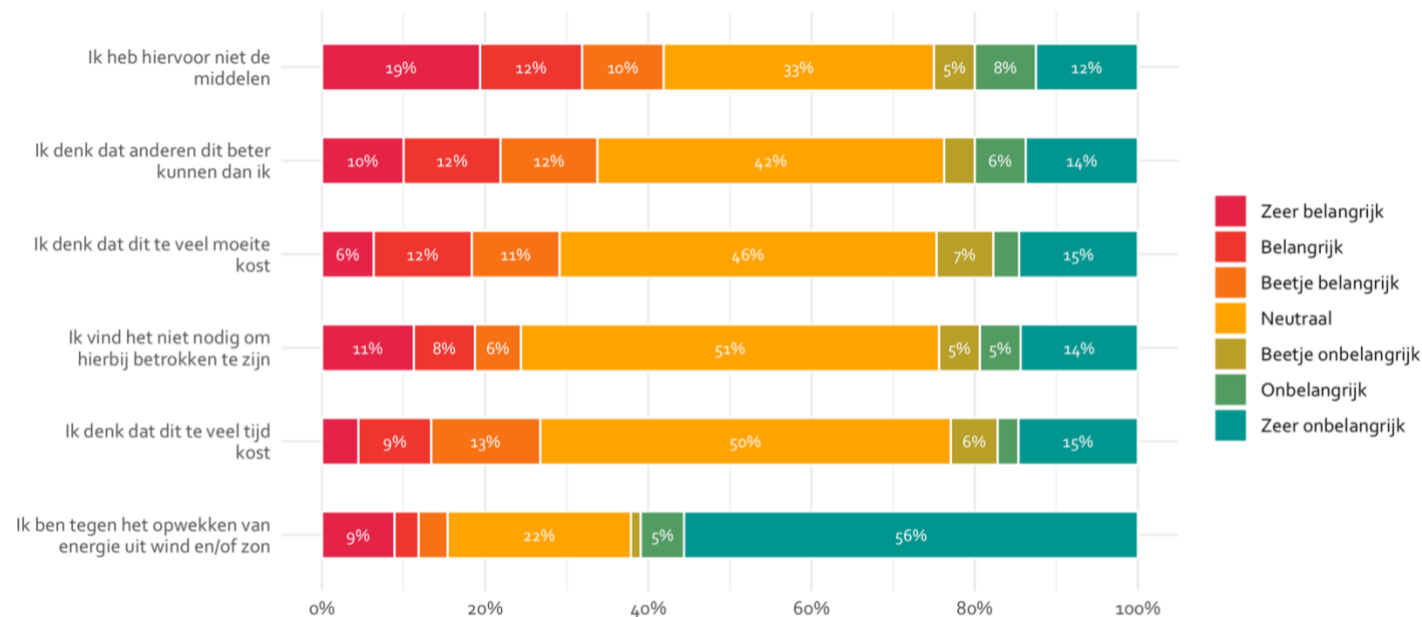


Geen behoefte aan financiële betrokkenheid bij een lokaal energieproject komt doorgaans niet voort uit weerstand tegen wind- en zonne-energie

Bijna een derde (31%) van de respondenten geeft aan dat het niet kunnen beschikken over voldoende (financiële) middelen, een (zeer) belangrijke reden voor hen is om niet financieel betrokken te zijn bij energieprojecten uit de buurt.

Redenen om *niet* financieel betrokken te zijn bij een energieproject uit de buurt (%)

(n = 157 - 169. Exclusief 'Weet niet / geen mening')



Resultaten

Open vragen

22% van de respondenten heeft een opmerking of suggestie genoemd

Deze opmerkingen en suggesties gaan voornamelijk over de volgende onderwerpen:

- **Kijk naar alternatieve energiebronnen**

“Ik denk dat we weer eens moeten nadenken over kernenergie!”

“Is de optie van een STEG centrale op biogas onderzocht?”

“Waar blijft de waterstof in het transitieverhaal?”

“Wat zijn de mogelijkheden van energie door waterkracht?”

- **Kritiek op regionale aanpak**

“Slecht aangepakt dat proces van de RESsen. Had op een ander niveau georganiseerd moeten worden. Minimaal provinciaal. Zie het negeren van nationale landschappen. En keuze voor natuurgebieden. Hoe kom je er op.”

“Nationaal aanpakken, niet regionaal. Hoop dilettantisme van lokale bestuurders/ambtenaren”.

Resultaten

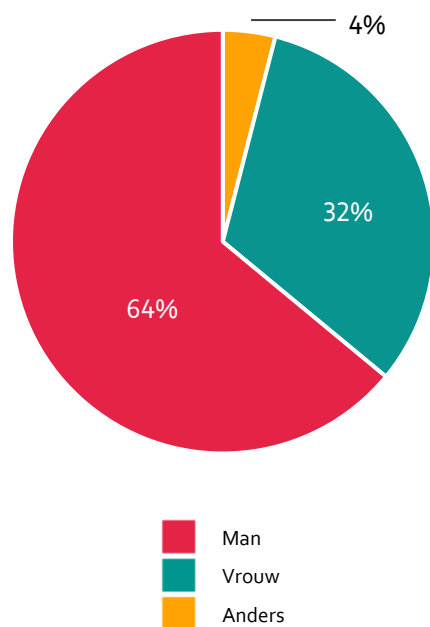
Persoonskenmerken

Kenmerken van de respondenten: geslacht en leeftijd

Verschillende groepen in de samenleving zijn vertegenwoordigd o.b.v. geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. Wel is een oververtegenwoordiging vast te stellen van oudere en mannelijke inwoners. De resultaten dienen in dit licht gezien te worden.

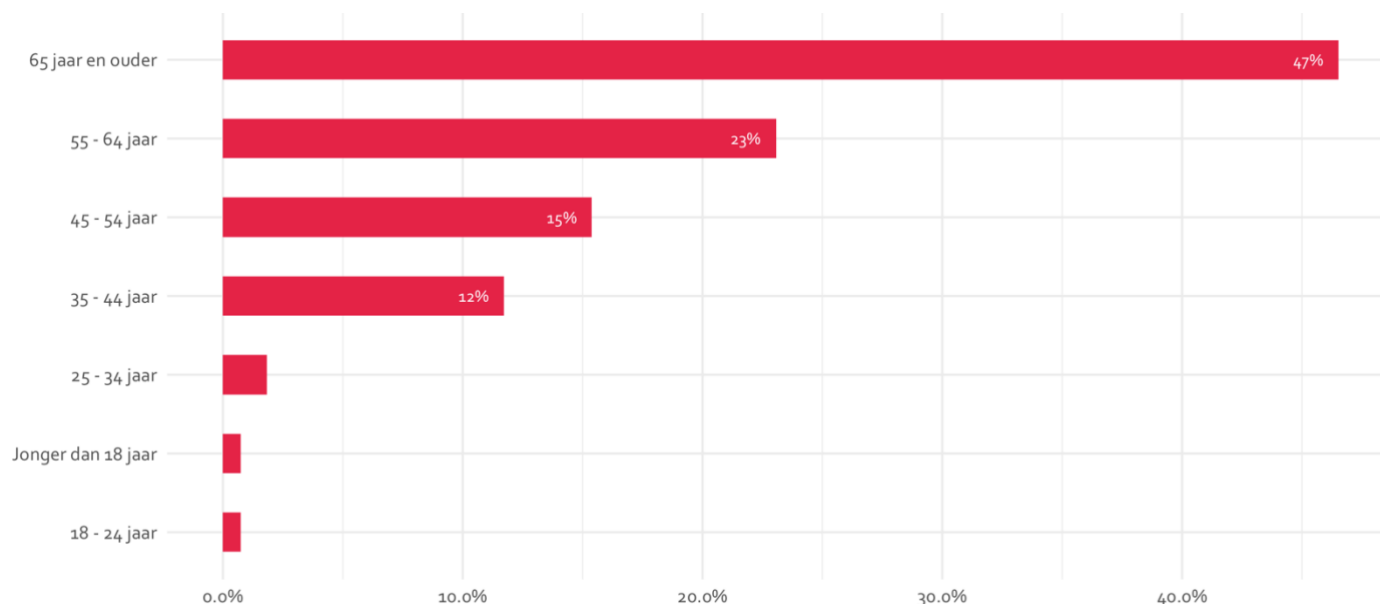
Man/Vrouw/Anders (%)

(n = 273)



Leeftijd (%)

(n = 273)

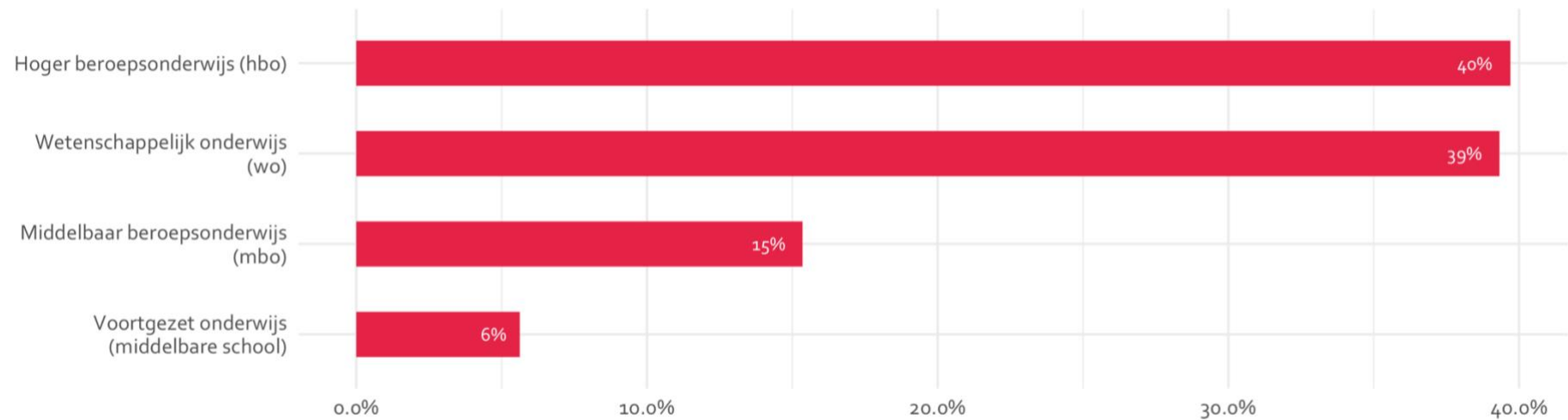


Kenmerken van de respondenten: opleidingsniveau

Het merendeel van de respondenten heeft een hbo- of wo-opleiding afgerond. Ook de oververtegenwoordiging van hoger opgeleiden beïnvloedt de mate van representativiteit van de pool van respondenten voor de populatie inwoners van de RES-regio Holland Rijnland.

Opleidingsniveau (%)

(n = 267. Exclusief 'Anders')



think. do. connect.

E:M+MA.

Wijnhaven 88

2511 GA Den Haag

070 - 87 00 460

info@emma.nl

www.emma.nl

Volg ons op [Facebook](#), [Twitter](#) en [LinkedIn](#)